

פרשת וישלח תשע"ט
בענין מילה

בראשית פרק לד

(א) וַתֵּצֵא דִינָה בַת־לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה לְעֵקֵב לְרָאוּת בְּבָנוֹת הָאָרֶץ :
(ב) וַיֵּרָא אֹתָהּ שָׂכֵם בֶּן־חַמּוֹר הַחִוִּי נָשִׂיא הָאָרֶץ וַיִּקַּח אֹתָהּ
וַיִּשְׁכַּב אִתָּהּ וַיַּעֲנֶה : (ג) וַתִּדְבֹק נַפְשׁוֹ בְּדִינָה בַת־עֵקֵב וַיֶּאֱהָב אֶת־
הַנְּעָר וַיְדַבֵּר עַל־לֵב הַנְּעָר : (ד) וַיֹּאמֶר שָׂכֵם אֶל־חַמּוֹר אָבִיו לֵאמֹר
קַח־לִי אֶת־הַיְלָדָה הַזֹּאת לְאִשָּׁה : (ה) וַעֲקֵב שָׁמַע כִּי טָמְא אֶת־
דִּינָה בְתוֹ וּבְגִי הָיוּ אֶת־מִקְנֶהוּ בַשָּׂדֶה וְהַחֲרַשׁ יַעֲקֹב עַד־בָּאָם :
(ו) וַיֵּצֵא חַמּוֹר אֲבִיר־שָׂכֵם אֶל־יַעֲקֹב לְדַבֵּר אִתּוֹ : (ז) וּבְגִי יַעֲקֹב בָּאוּ
מִרְהַשָּׂדֶה כִּשְׂמֵעָם וַיִּתְעַצְבוּ הָאֲנָשִׁים וַיַּחֲרֹ לָהֶם מְאֹד כִּי־נִבְלָה
עֲשָׂה בִישְׂרָאֵל לְשָׁכֵב אֶת־בַּת־יַעֲקֹב וְכֵן לֹא יַעֲשֶׂה : (ח) וַיְדַבֵּר
חַמּוֹר אִתָּם לֵאמֹר שָׂכֵם בְּגִי חֲשָׁקָה נָפְשׁוֹ בְּבַתְכֶם תִּלְּנֶנּוּ גַם אֹתָהּ לֹא
לְאִשָּׁה : (ט) וְהַתַּחַתְּנוּ אִתְּנוּ בְּנֵיתֵיכֶם תִּתְּנוּ־לָנוּ וְאֵת־בְּנֵיתֵינוּ תִּקְחוּ
לָכֶם : (י) וְאִתְּנוּ תִשָּׁבוּ וְהָאָרֶץ תִּהְיֶה לְפָנֵיכֶם שְׂבוּ וַיִּסְחָרוּ
וְהֶאֱחָזוּ בָּהּ : (יא) וַיֹּאמֶר שָׂכֵם אֶל־אֲבִיָּהּ וְאֶל־אֲחִיָּהּ אֲמַצְאִיָּהוּ
בְּעֵינֵיכֶם וְאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי אֲתָן : (יב) הֲרָבֹ עָלַי מְאֹד מִהָר וּמִתָּוֶן
וְאִתְּנָה כַּאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי וַתִּנְוִלִי אֶת־הַנְּעָר לְאִשָּׁה : (יג) וַיַּעֲנֶה
בְּנֵי־עֵקֵב אֶת־שָׂכֵם וְאֶת־חַמּוֹר אָבִיו בְּמִרְמָה וַיְדַבְּרוּ אֲשֶׁר טָמְא
אֶת־דִּינָה אַחֲתָם : (יד) וַיֹּאמְרוּ אֵלֵיהֶם לֹא נוֹכַל לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר
הַזֶּה לְתַת אֶת־אֲחֹתְנוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר־לוֹ עָרְלָה כִּי־חָרְפָה הוּא לָנוּ :
(טו) אֲדָבָאֵת נְאוֹת לָכֶם אִם תִּהְיוּ כְּמוֹנוֹ לְהַמִּיל לָכֶם כְּלִזְכֹּר :
(טז) וַתִּתְּנוּ אֶת־בְּנֵיתֵינוּ לָכֶם וְאֶת־בְּנֵיתֵיכֶם נִקַּח־לָנוּ וַיִּשְׁבְּנוּ אִתְּכֶם
וְהָיִינוּ לָעַם אֶחָד : (יז) וְאִם־לֹא תִשְׁמַעוּ אֲלֵינוּ לְהַמִּיל וְלִקְחָנוּ אֶת־
בְּתָרְנוּ וְהָלַכְנוּ : (יח) וַיִּישָׁבוּ דְבָרֵיהֶם בְּעֵינֵי חַמּוֹר וּבְעֵינֵי שָׂכֵם בֶּן־
חַמּוֹר : (יט) וְלֹא־אָחַר הַנְּעָר לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר כִּי חָפֵץ בְּבַת־יַעֲקֹב
וְהוּא נִכְבֵּד מִכָּל בֵּית אָבִיו : (כ) וַיָּבֵא חַמּוֹר וּשְׂכָם בְּנוֹ אֶל־שַׁעַר
עִירָם וַיְדַבְּרוּ אֶל־אֲנָשֵׁי עִירָם לֵאמֹר : (כא) הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
שְׁלָמִים הֵם אֲתָנוּ וַיִּשְׁבּוּ בָאָרֶץ וַיִּסְחָרוּ אִתָּהּ וְהָאָרֶץ הֵנָּה רַחֲבַת־
יָדַיִם לְפָנֵיהֶם אֶת־בְּנֵיתֶם נִקַּח־לָנוּ לְנָשִׁים וְאֶת־בְּנֵיתֵינוּ נָתַן לָהֶם :
(כב) אֲדָבָאֵת יְאֹתוֹ לָנוּ הָאֲנָשִׁים לְשִׁבְת אֲתָנוּ הַלְהִיֹת לָעַם אֶחָד
בְּהַמּוֹל לָנוּ כְּלִזְכֹּר כַּאֲשֶׁר הֵם נְמַלִּים : (כג) מִקְנֵיהֶם וּקְנִינָם וְכָל־
בְּהֵמָתָם הֲלוֹא לָנוּ הֵם אֲדָבָאֵת נְאוֹתָהּ לָהֶם וַיִּשְׁבּוּ אֲתָנוּ : (כד) וַיִּשְׁמַעוּ
אֶל־חַמּוֹר וְאֶל־שָׂכֵם בְּנוֹ כְּלִיזְמַי שַׁעַר עִירוֹ וַיִּפְּלוּ כְּלִזְכֹּר כְּלִיזְמַי
שַׁעַר עִירוֹ : (כה) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהִיּוֹתָם כְּאֲבִים וַיִּקְחוּ שְׁנֵי
בְנֵי־יַעֲקֹב שְׂמֵעוֹן וַיְלוּ אֹחֵי דִינָה אִישׁ חָרְבּוֹ וַיָּבֵאוּ עֲלֵהֶעִיר בְּטַח
וַיַּהֲרֹגוּ כְּלִזְכֹּר : (כו) וְאֶת־חַמּוֹר וְאֶת־שָׂכֵם בְּנוֹ הָרְגוּ לְפִי־חָרֶב
וַיִּקְחוּ אֶת־דִּינָה מִבֵּית שָׂכֵם וַיֵּצְאוּ : (כז) בְּגִי יַעֲקֹב בָּאוּ עַל־
הַחֲלָלִים וַיָּבִיאוּ הָעִיר אֲשֶׁר טָמְאוּ אַחֲוָתָם : (כח) אֶת־צֹאֲנָם וְאֶת־
בָּקָרָם וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם וְאֶת־אֲשֶׁר־בְּעִיר וְאֶת־אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה לָקְחוּ :
(כט) וְאֶת־כָּל־חֵילָם וְאֶת־כָּל־טַפָּם וְאֶת־נְשֵׂיהֶם שָׁבוּ וַיָּבִיאוּ וְאֶת־כָּל־
אֲשֶׁר בְּבֵית : (ל) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־שְׂמֵעוֹן וְאֶל־לוֹי עֲכָרְתֶּם אִתִּי
לְהַבְאִישְׁנִי בִישֵׁב הָאָרֶץ בְּכַנְעֲנִי וּבַפְּרָזִי וְאֲנִי מִתִּי מִסַּפֵּר וְנֶאֱסַפּוּ
עָלַי וְהַכּוֹנִי וְנִשְׁמַדְתִּי אֲנִי וּבֵיתִי : (לא) וַיֹּאמְרוּ הַכּוֹזְנֵה יַעֲשֶׂה אֶת־
אַחֲוָתָנוּ :

רש"י
(א) **בת לאה** - ולא בת יעקב, אלא על שם יציאתה נקראת בת לאה, שאף היא יצאנית היתה, שנאמר (ל טז) ותצא לאה לקראתו (ועליה משלו המשל (יחזקאל טז מד) כאמה כבתה): (ב) **וישכב אתה** - כדרכה: **ויענה** - שלא כדרכה: (ג) **על לב הנערה** - דברים המתיישבין על הלב, ראי אביך בחלקת שדה קטנה כמה ממון בזבו, אני אשיאך ותקנה העיר וכל שדותיה: (ז) **וכן לא יעשה** - לענות את הבתולות, שהאומות גדרו עצמן מן העריות על ידי המבול: (ח) **חשקה** - חפצה: (יב) **מהר** - כתובה: (יג) **במרמה** - בחכמה: **אשר טמא** - הכתוב אומר שלא היתה רמיה, שהרי טמא את דינה אחותם: (יד) **חרפה הוא** - שמץ פסול הוא אצלנו, הבא לחרף חבירו הוא אומר לו ערל אתה, או בן ערל. חרפה בכל מקום גדוף: (טו) **נאות לכם** - נתרצה לכם, לשון (מ"ב יב ט) ויאותו: **להמול** - להיות נמול, אינו לשון לפעול אלא לשון להפעל: (טז) **ונתנו** - נו"ן שניה מודגשת, לפי שהיא משמשת במקום שתי נוני"ן ונתנו: **ואת בנותיכם נקח לנו** - אתה מוצא בתנאי שאמר חמור ליעקב ובתשובת בני יעקב לחמור שתלו החשיבות בבני יעקב, ליקח בנות שכם את שיבחרו להם ובנותיהם יתנו להם לפי דעתם, דכתיב ונתנו את בנותינו, לפי דעתינו, ואת בנותיכם נקח לנו, ככל אשר נחפוץ. וכשדברו חמור ושכם בנו אל יושבי עירם הפכו הדברים (פסוק כא) את בנותם נקח לנו לנשים ואת בנותינו נתן להם, כדי לרצותם שיאותו להמול: (כא) **שלמים** - בשלום ובלב שלם: **והארץ הנה רחבת ידים** - כאדם שידו רחבה וותרנית, כלומר לא תפסידו כלום, פרקמטיא הרבה באה לכאן ואין לה קונים: (כב) **בהמול** - בהיות נמול: (כג) **אך נאותה להם** - לדבר זה, ועל ידי כן ישבו אתנו: (כה) **שני בני יעקב** - בניו היו, ואף על פי כן נהגו עצמן שמעון ולוי, כשאר אנשים שאינם בניו, שלא נטלו עצה הימנו: **אחי דינה** - לפי שמסרו עצמן עליה נקראו אחיה: **בטח** - שהיו כואבים. ומדרש אגדה בטוחים היו על כחו של זקן: (כז) **על החללים** - לפשט את החללים: (כט) **חילם** - ממונם וכן (דברים ח יז) עשה לי את החיל הזה, (במדבר כד יח) וישראל עושה חיל, (תהלים מט יא) ועזבו לאחרים חילם: **שבו** - לשון שביה [לפיכך טעמו מלרע]: (ל) **עכרתם** - לשון מים עכורים, אין דעתי צלולה עכשיו. ואגדה צלולה היתה החבית ועכרתם אותה, מסורת היתה ביד כנענים שיפלו ביד בני יעקב, אלא שהיו אומרים (שמות כג ל) עד אשר תפרה ונחלת את הארץ, לפיכך היו שותקין: **מתי מספר** - אנשים מועטים: (לא) **הכזונה** - הפקר: **את אחותנו** - ית אחתנא:

בראשית פרק יז

(ט) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־אַבְרָהָם וְאֵתָה אֶת־בְּרִיתִי תִשְׁמֹר אֹתָהּ וַיִּרְעֵךְ אַחֲרָיִךְ לְדַרְתֶּם : (י) זֹאת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵינֵי וַיִּרְעֵךְ אַחֲרָיִךְ הַמּוֹל לָכֶם כְּלִזְכֹּר : (יא) וּנְמַלְתֶּם אֶת־בְּשַׂר עַרְלַתְכֶם וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם : (יב) וּבְרִישְׁמַנְת מֵיִם יְמוֹל לָכֶם כְּלִזְכֹּר לְדַרְתֵיכֶם יְלִיד בָּיִת וּמִקְנֵת־כֶּסֶף מִכָּל בְּרִיכָר אֲשֶׁר לֹא מִזְרַעְךָ הוּא : (יג) הַמּוֹל יְמוֹל יְלִיד בָּיִת וּמִקְנֵת כֶּסֶף וְהָיָה בְרִיתִי בְּבִשְׂרְכֶם לְבְרִית עוֹלָם : (יד) וְעָרְלָא זָכָר אֲשֶׁר לֹא־יְמוֹל אֶת־בְּשַׂר עַרְלָתוֹ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמִּי אֶת־בְּרִיתִי הַפֶּר :

The Guide for the Perplexed III:49

As regards circumcision, I think that one of its objects is to limit sexual intercourse, and to weaken the organ of generation as far as possible, and thus cause man to be moderate. Some people believe that circumcision is to remove a defect in man's formation; but everyone can easily reply: How can products of nature be deficient so as to require external completion, especially as the use of the fore-skin to that organ is evident. This commandment has not been enjoined as a complement to a deficient physical creation, but as a means for perfecting man's moral shortcomings. The bodily injury caused to that organ is exactly that which is desired; it does not interrupt any vital function, nor does it destroy the power of generation. Circumcision simply counteracts excessive lust; for there is no doubt that circumcision weakens the power of sexual excitement, and sometimes lessens the natural enjoyment: the organ necessarily becomes weak when it loses blood and is deprived of its covering from the beginning. Our Sages (Gen. Rabba, c. 80) say distinctly: It is hard for a woman, with whom an uncircumcised had sexual intercourse, to separate from him. This is, as I believe, the best reason for the commandment concerning circumcision. And who was the first to perform this commandment? Abraham, our father! of whom it is well known how he feared sin; it is described by our Sages in reference to the words, "Behold, now I know that thou art a fair woman to look upon" (Gen. 12:11).

There is, however, another important object in this commandment. It gives to all members of the same faith, i.e., to all believers in the Unity of God, a common bodily sign, so that it is impossible for any one that is a stranger, to say that he belongs to them. For sometimes people say so for the purpose of obtaining some advantage, or in order to make some attack upon the Jews. No one, however, should circumcise himself or his son for any other reason but pure faith; for circumcision is not like an incision on the leg, or a burning in the arm, but a very difficult operation. It is also a fact that there is much mutual love and assistance among people that are united by the same sign when they consider it as [the symbol of] a covenant. Circumcision is likewise the [symbol of the] covenant which Abraham made in connection with the belief in God's Unity. So also every one that is circumcised enters the covenant of Abraham to believe in the unity of God, in accordance with the words of the Law, "To be a God unto thee, and to thy seed after thee" (Gen. 17:7). This purpose of the circumcision is as important as the first, and perhaps more important.

This law can only be kept and perpetuated in its perfection, if circumcision is performed when the child is very young, and this for three good reasons. First, if the operation were postponed till the boy had grown up, he would perhaps not submit to it. Secondly, the young child has not much pain, because the skin is tender, and the imagination weak; for grown-up persons are in dread and fear of things which they imagine as coming, sometime before these actually occur. Thirdly, when a child is very young, the parents do not think much of him; because the image of the child, that leads the parents to love him, has not yet taken a firm root in their minds. That image becomes stronger by the continual sight; it grows with the development of the child, and later on the image begins again to decrease and to vanish. The parents' love for a new-born child is not so great as it is when the child is one year old; and when one year old, it is less loved by them than when six years old. The feeling and love of the father for the child would have led him to neglect the law if he were allowed to wait two or three years, whilst shortly after birth the image is very weak in the mind of the parent, especially of the father who is responsible for the execution of this commandment. The circumcision must take place on the eighth day (Lev. 12:3), because all living beings are after birth, within the first seven days, very weak and exceedingly tender, as if they were still in the womb of their mother; not until the eighth day can they be counted among those that enjoy the light of the world. That this is also the case with beasts may be inferred from the words of Scripture: "Seven days shall it be under the dam" (Lev. 22:27), as if it had no vitality before the end of that period. In the same manner man is circumcised after the completion of seven days. The period has been fixed, and has not been left to everybody's judgment.